

آیا ارزشهای منصفانه به درستی تعیین و افشا می‌شوند؟

معصومه امیری ✍️

موضوع چیست؟

در زمان افزایش نااطمینانی اقتصادی یا مالی، ارزش منصفانه داراییها و بدهیها ممکن است به میزان درخور توجهی تغییر کند، که بازتاب‌دهنده تغییر در پیش‌بینیهای جریان نقدی، نااطمینانی افزایش یافته و افزایش ریسک است. انجام ارزش‌گذاری در چنین شرایطی از بازار چالش بیشتری دارد؛ به‌ویژه وقتی از ورودی غیرقابل مشاهده درخور توجه استفاده شود.

ارزش منصفانه، یک اندازه‌گیری مبتنی بر بازار است، که با استفاده از فرضیهایی اندازه‌گیری می‌شود که شرکت‌کنندگان بازار از آن‌ها استفاده می‌کنند و بازتاب‌دهنده شرایط بازار در تاریخ اندازه‌گیری هستند. براساس استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۳ (IFRS 13) با عنوان «اندازه‌گیری ارزش منصفانه»، ارزش اعلامی در یک بازار فعال، قابل اتکاترین شاهد بر ارزش منصفانه است و اگر در دسترس باشد، باید برای اندازه‌گیری ارزش منصفانه مورد استفاده قرار بگیرد. گذشته‌نگری یا تعدیل برای آنچه ممکن است به‌عنوان قیمت‌گذاری رکودی در تاریخ اندازه‌گیری در نظر گرفته شود، با در نظر گرفتن تغییرهای بعدی در قیمت‌های بازار، مجاز نیست. (استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۳،

بند های ۷۷ و ۷۹)

در زمانهای افزایش نااطمینانی، ممکن است داده‌های ورودی غیرقابل مشاهده درخور توجه بیشتر شود، این ممکن است منجر به تعداد بیشتری از اندازه‌گیریهای سطح ۳ و موارد افشای بیشتر شود که به‌وسیله استاندارد شماره ۱۳ الزامی شده‌اند.

ارزش‌گذاری استفاده شده‌اند، افزایش یابد.

- **ریسک پیش‌بینی.** اندازه‌گیریهی ارزش منصفانه باید بازتاب‌دهنده نااطمینانی بیشتر در انجام پیش‌بینیهی اقتصادی و مالی در کوتاه‌مدت باشد؛ به دلیل سختی پیش‌بینی اندازه و مدت زمان اثر اقتصادی رویدادهای خارجی.
 - **ریسک ارزش خارجی.** شرکتهای دارای فروش یا خرید درخور توجه با ارزشهای خارجی، ممکن است با تغییر در نرخ ارز، اثرپذیری معکوس داشته باشند.
 - **ریسک قیمت کالا.** شرکتهایی در صنایع مشخص (مانند صنعت استخراج)، ممکن است به‌میزان درخور توجهی از نوسان در قیمت‌های کالاهای مشخص، اثر بپذیرند.
- برای برآورد مقدار پذیرش ریسک و دیگر تعدیلهای برای این ریسکها، ممکن است نیاز به قضاوت در خورتوجه باشد. این منجر به افزایش اهمیت ارائه موارد افشا در مورد فرضیهی مهم و قضاوتهای مورد استفاده می‌شود، تا به استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی در درک اثرگذاری بر اندازه‌گیریهی ارزش منصفانه شرکت کمک کند.

ورود به جزئیات بیشتر

«داده‌های ورودی غیرقابل مشاهده»، دروندادهایی هستند که برای آنها ارزش بازار در دسترس نیست و با استفاده از بهترین اطلاعات در دسترس درباره فرضیهی تهیه می‌شوند که شرکت‌کنندگان بازار در قیمت‌گذاری دارایی یا بدهی در نظر می‌گیرند؛ از جمله فرضیهی مطرح‌شده درباره ریسک. داده‌های ورودی غیرقابل مشاهده که در ارزش‌گذاری مورد استفاده قرار می‌گیرند، ممکن است نیازمند تعدیلهای درخور توجه باشند، تا ریسکها و شرایط بازار نامطمئن در تاریخ اندازه‌گیری را بازتاب دهند. (استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۳، الف)

نااطمینانی بیشتر در برآورد و تعداد کمتر داده‌های بازار مشاهده‌پذیر، ممکن است شرکتهای را ملزم کند که فنون ارزش‌گذاری را تغییر داده و از قضاوت و فرضیهی بیشتری استفاده کنند. این ممکن است منجر به تعداد بیشتری از اندازه‌گیریهی ارزش منصفانه طبقه‌بندی‌شده به‌عنوان سطح ۳ در سلسله‌مراتب ارزش منصفانه شود؛ برای مثال به دلیل افزایش داده‌های ورودی غیرقابل مشاهده در تداوم محیط همه‌گیری.

بازتاب ریسکها و شرایط بازار در تاریخ

ارزش‌گذاری

بعضی از عوامل و ریسکهای مهم که باید در زمان اندازه‌گیری ارزش منصفانه با استفاده از فن ارزش‌گذاری در نظر گرفته شوند؛ از جمله موارد زیر هستند:

- **سطوح فعالیت اقتصادی.** اندازه‌گیریهایی که در زمان نااطمینانی انجام می‌شوند، ممکن است منجر به کاهش درخور توجه در فعالیت اقتصادی در زمینه تولید یا تقاضا برای کالاها و خدمات شده و ممکن است اثر منفی بر جریانهای نقدی پیش‌بینی‌شده آینده مورد استفاده در روش ارزش‌گذاری جریان نقد تنزیل‌شده داشته باشد. اثرگذاری بر بخشهای مختلف اقتصاد ممکن است تا حد زیادی متفاوت باشد.
- **ریسک اعتباری و ریسک نقدشوندگی.** یک محیط اقتصادی نامطمئن ممکن است باعث افزایش در ریسک اعتباری و ریسک نقدشوندگی برای بعضی از شرکتهای بشود. بنابراین، ممکن است ریسک اعتباری خود و یا ریسک اعتباری طرف قرارداد که به‌عنوان درونداد در فنون

ارزش اعلامی

در یک بازار فعال

قابل اتکاترین شاهد

بر ارزش منصفانه است

موارد افشای مربوط به ارزش منصفانه در مورد

داراییهای غیرمالی و بدهیهای غیرمالی

اگر در درک دوره کنونی میان دوره دارای اهمیت باشند

الزامی هستند

درخور توجه هستند. بنابراین، موارد افشای مربوط به ارزش منصفانه در مورد داراییهای غیرمالی و بدهیهای غیرمالی، اگر در درک دوره کنونی میان دوره دارای اهمیت باشند، الزامی هستند. این ممکن است در مواردی صدق کند که ارزش منصفانه به میزان درخور توجهی تغییر می‌کند. (استاندارد بین‌المللی حسابداری ۳۴، بند ۱۵ و ۱۶ الف (د))

اقدامهایی برای مدیریت

احتمال موارد زیر را در نظر بگیرید:

- ارزش‌گذاری بازتاب‌دهنده فرضهای شرکت‌کنندگان بازار بر اساس اطلاعات در دسترس و شرایط بازار در تاریخ اندازه‌گیری است؛
 - فن ارزش‌گذاری مورد استفاده، استفاده از داده‌های ورودی قابل مشاهده مربوط را به بیشترین میزان ممکن و استفاده از داده‌های ورودی غیرقابل مشاهده را به کمترین میزان ممکن می‌رساند؛ و
 - ارزش‌گذاری، میزان پذیرش ریسک که ممکن است در زمانهای نااطمینانی افزایش یابد را دربر می‌گیرد.
- در نظر بگیرید که آیا دروندادهای غیرقابل مشاهده که منجر به طبقه‌بندی سطح ۳ می‌شوند و نیازمند موارد افشای اضافه هستند، درخور توجه هستند یا خیر. موارد افشای گسترش یافته درباره فرضهای مهم، حساسیت و منابع اصلی بی‌اطمینانی برآورد را در نظر بگیرید.

منبع:

• Eiichi Fujita, Are Fair Values Appropriately Determined and Disclosed?, KPMG.com, 31 Oct. 2023

چه چیزی را باید افشا کنید؟

گزارشهای سالانه

با توجه به اثر نااطمینانی اقتصادی بر پیش‌بینی جریانهای نقدی و دیگر داده‌های ورودی غیرقابل مشاهده استفاده‌شده در فنون ارزش‌گذاری (مانند نرخهای بهره تعدیل‌شده با ریسک مشخص)، ممکن است شرکتها نیاز به ارائه موارد افشای حساسیت، همراه با افشای فرضها و قضاوت‌های مهم انجام‌شده توسط مدیریت داشته باشند، تا به استفاده‌کنندگان در درک چگونگی تعیین ارزش منصفانه کمک کنند. این موارد افشا هم بر اساس استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۳ و هم استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۱ (IAS 1) با عنوان «ارائه صورتهای مالی»، الزامی هستند. استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۳ همچنین الزامهای افشای مشخصی را در زمانی که مقادیر به سطوح ۳ سلسله‌مراتب ارزش منصفانه منتقل می‌شوند، در بر می‌گیرد (استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۳، بند ۹۳ (ث) (۴) و بند ۹۳ (ح)، استاندارد بین‌المللی حسابداری ۱، بند ۱۲۵ و بند ۱۲۹)

گزارشهای میان‌دوره

استاندارد بین‌المللی حسابداری ۳۴ با عنوان «گزارشگری مالی میان‌دوره‌ای» شرکتها را ملزم می‌کند که بسیاری از موارد افشای استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۳ در زمینه اندازه‌گیریهای ارزش منصفانه ابزار مالی، از جمله موارد افشای حساسیت و انتقال‌های درخور توجه بین سطوح در سلسله‌مراتب ارزش منصفانه را ارائه کنند. همچنین، استاندارد بین‌المللی حسابداری ۳۴ شرکتها را ملزم می‌کند که رویدادها و معامله‌هایی را توضیح دهند که در درک تغییرها در موقعیت و عملکرد مالی شرکت از تاریخ آخرین گزارشگری سالانه،